

Universitätsbibliothek Paderborn

**Manvale Sodalitatis B. Mariae Virginis. siue Exercitivm
Spiritvale Christianae Pietatis**

Véron, François

Coloniae Agrippinae, 1505 [i. e. 1605]

6. Examen in præcepta decalogi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46577](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-46577)

ri-cum infirmo, flere cum flente, compati patienti; & si medicus est expertus & misericors, eius consilia exequere, & quas tibi proposuerit potiones & pharmaca, excipe, quantumuis amara videantur.

PARS SEXTA.

Examen in Præcepta Decalogi, in quibus comprehensæ sunt omnes aliae materia, in quibus peccari potest mortali-

liter.

Circa 1. Præceptum, quod est,

Colere Deum super omnia.

Circa Fidem.

An crediderit omnia, quæ sancta Rœmana Ecclesia credit, vel certè habuerit opinionem in aliqua re fidei Rœmanæ contrariam?

An verbis, vel signis externis infidelitatem aliquam vel hæresim prodiderit, vel probauerit?

An fuerit nimium curiosus in inuestigandis rebus Fidei, & an de aliquo Fidei articulo dubitauerit?

An apud se habuerit, vel legerit libros hæreticorum, aliosve libros ab Ecclesia prohibitos?

An sciuerit orationes, aliaque necessaria, quæ quisque Christianus circiter teneatur; ut sunt mandata Dei, Dominica oratio, Credo, & mysteria principalia fidei?

An usus sit aliquo genere superstitionum, incantationum, & divinationum per se, vel alios?

An schedulas superstitiones apud se habuerit ad sanitatem, aliamque rem obtinendam, & an alios induixerit ad earum usum?

An fidem habuerit somnijs vel augurijs, accipiendo illa pro regula actionum suarum?

Circa Spem.

An nimium presumendo de divina misericordia commiserit aliquod peccatum, vel in malo perseverauerit, differendo emendationem?

An in rebus aduersis fiduciam potius in creaturis, & in auxilio huius mundi, quam in Deo collocat?

An diffidendo misericordiae divinae desperauerit de emendatione vitae, vel remissione peccatorum obtainenda?

Circa caritatem.

An murmurauerit contra Deum, conquerendo, quasi non esset iustus, vel reprehendens?

hendendo eius prouidentiam?

An per timorem, aliumve respectum
humanum cogitauerit offendere Deū, aut
non facere quod pro suo officio, & Dei se-
uicio facere tenebatur?

An auersionem cum quodam horro-
re à Deo habuerit, & rebus diuinis ad salu-
tem suam pertinentibus?

An maledixerit, vel blasphemauerit
Deum, aut sanctos, aliasq; creaturas?

An exposuerit se periculo peccandi
mortaliter, vel an complacuerit sibi in pec-
cato olim commisso?

An persecutus sit, & calumniatus ho-
minibus pijs, detrahendo bonis eorum o-
peribus, & impediendo, ne illa facerent, &
sigillatim an impediuerit aliquem, ne in-
gredereetur religionem?

Circa 2. Præceptum.

*Non assumes nomen Dei tui in
vanum.*

An iurauerit falsum, sciens esse, vel
certè dubitans esse mendacium, siue
ioco factum sit, siue de re leui?

An iurauerit promittendo rem lici-
tam, quam posteà non obseruauerit, aut
intentionem habuerit non seruandi cùm
iuraret?

F 5

An

An causam dederit alicui, *ut falsum iuraret, vel non obseruaret iuramentum licitum?*

An iurârit adiuncta maledictione; verbi gratia; auferat me diabolus, tale malum mihi eueniat, si non fecero, &c.

An iurauerit se malum aliquod, vel peccatum commissum, aut nihil bonum actum?

An iurauerit minando alicui, sine intentione exequendi iuramentum?

An in iudicio iurauerit falsum, vel iudicè interrogatus non responderit conformiter intentioni iudicis, vel consilium dederit alijs id faciendi? Quo casu non solum peccat mortaliter, verum etiam obligatur ad restitutionem, si inde secutum est aliquod damnum proximi.

An habuerit consuetudinem sèpè iurandi, non curando, aut nō considerando, num verè vel falso iuraret?

An fecerit votum faciendi aliquod bonum, & non curârit exequi, vel executionem distulerit in longum tempus?

An voverit aliquid cum intentione non adimplendi votum?

An voverit se nihil boni actum, aut aliquid mali actum, aut bonum quidem actum, sed propter malum finem?

Circa

Circa 3. Præceptum.

Memento ut diem Sabbati sanctifices.

An dies festos violauerit, faciendo vel mandando alijs opera prohibita ab Ecclesia, vel consentiendo illis qui faciunt?

An neglexerit audire Missam integrā diebus festis, quæ sunt in præcepto, sine causa legitima, vel causam alijs dederit eā negligendi?

An per notabile temporis spatium in Missa fuerit voluntariè distractus, loquendo, ridendo, vel occupando se in rebus inanibus?

An curārit subditos suæ curæ subiectos diebus festis interesse sacrificio Missæ?

An confessus sit minimum semel in anno, aut non curārit, ut idem facerent omnes suæ curæ subiecti?

An confessus sit sine antegresso examine conscientiæ, vel sine proposito deserrendi aliquod peccatum, vel ex pudore humano, aliave de causa reticuerit aliquod peccatum?

An quouis anno, tempore Paschæ communicarit, eaque dispositione, qua oportet?

F. 6

An

An cum conscientia certa vel dubia peccati mortalis receperit, vel administrat aliquid Sacramentum Ecclesiæ?

An ieunârit per Quadragesimam, Vigilias & Quatuor tempora, cum sit obligatus; & an ijs diebus usus sit cibis prohibitis: aut alijs dederit causam idem faciendi?

An propter gulam non curarit transgredi aliquid præceptum, & an intemperantiūs comederit, vel biberit cum notabili damno sanitatis, & an sponte se inebriauerit?

An violauerit Ecclesiam aliquo peccato carnis, vel effusione sanguinis?

An incurrit aliquam excommunicationem, vel excommunicatus, particeps fuerit alicuius Sacramenti, aut interfuerit officio diuino, aut versatus sit cum excommunicatis?

An contumelia aliqua, vel irreuerentia affecerit imagines, reliquias Sanctorū, alias ve res sacras?

An obligatus ad recitandum breuiariū, omiserit recitare siue totum, siue partem, & an recitando illud, fuerit voluntariè distractus?

An expigrisia, vel tædio rerum spirituālium, bonum aliquid opus, quod facere tenebatur, omiserit?

Circa

Circa quartum præceptum.

Honora patrem & matrem.

An paruo honore affecerit patrem & matrem, contemnendo illos, vel offendendo factis vel verbis contumeliosis?

An maledixerit patri vel matri, vel in eorum absentia eos execratus sit, & dedecore affecerit?

An obediuerit parentibus vel superioribus in rebus iustis, vel in rebus, quæ cedere poterat in damnum notabile vel dominus, vel animæ propriæ?

An parentibus in necessitate existentibus, cùm posset, subuenerit?

An deliberatè optauerit eorum mortem ad obtainendam hæreditatem?

An executus sit testamenta, & yltimas voluntates defunctorum?

An ex nimio parentum amore paruus penderit offendere Deum?

An non obseruauerit leges iustas, & statuta superiorum?

An detraxerit, vel malum aliquod dixerit de superioribus Ecclesiasticis vel secularibus, aut etiam de religiosis, sacerdotibus, Magistris, Doctoribus?

An non subuenerit, cùm posset, pauperibus, maximè in extrema vel graui necessitate, & andurus nimis fuerit, & cru-

delis erga eos, tractando eos asperè vel verbis vel factis?

An parentes maledixerint suis filiis?

An educauerint eos, sicut debent, instruendo eos in orādo & doctrina Christia-
na, reprehendendo quoq; illos & castigan-
do, maximè in materia peccati, occupādo
etiam illos honesto exercitio, ne sint otio-
si, & vias ingrediantur malas.

Quod dicitur de filiis, intelligitur quoq;
de seruis, & aliis domesticis, quorū curā ha-
bere tenentur: vt nēpē, discāt necessaria, &
obseruent mandata Dei, atq; Ecclesiæ.

Circa quintum præceptum.

Non occides.

A N aliquem habuerit odio, cum desu-
derio vindicandi se, & quanto tem-
pore in eo perseuerauerit?

An optauerit alicui mortem, vel aliud
malum graue, & damnum corporis, famę,
honoris, bonorum tam temporalium quam
spiritualium?

An irā cōmotus fuerit in aliquē, cum in-
tentione nocendi illi, vel vindictā sumēdi.

An cōtendendo cū alijs verberauerit a-
liquē vel vulnerauerit, vel occiderit aut cō-
miserit aliis, vt facerent, vel, quod suo noīc
ab aliis, erat factū, approbauerit, vel adid
dederit auxilium, consilium, aut favorem?

Ag

An noluerit venia petere, vel pacem im-
ire cum iis quos offendit, vel pro iniuria
illata non sufficienter satisfecerit.

An noluerit condonare iniuriam ab
iis illatam?

An ex odio omiserit alloqui, vel salutem
aliquem; vel sine odio quidem, sed cum
proximi scandalo?

An in rebus aduersis, & infortuniis op-
tauerit mortem, aut ex furore & ira se ipsum
verberauerit, vel maledixerit, vel diabolo
tradiderit?

An maledixerit aliis, tam viuis quam
defunctis, & qua intentione.

An seminauerit Zizania, excitando dis-
cordias, & inimicitias inter alios, & quod
malum inde secutum sit.

An ex odio, vel inuidia, immoderata
tristitia affectus fuerit de prosperitate alio-
rum, tam temporali quam spirituali, & an
gauisus fuerit de aliquo malo, vel damno
notabili aliorum?

An ex ira, offenderit alios verbis iniu-
riosis & contumeliosis?

An aliis sit adulatus, laudando eos in re
qua erat peccatum?

An malo suo exemplo vel consilio, vel
laudando mala, vel detestando bona, cau-
sam dederit, ut aliquis bonum opus, quod
faciebat, omittat, et, vel incitauerit ad eom.

mittendū aliquod peccatū, aut ad perseuerādum in illo, retrahendo cū à pœnitētia?

An correxerit eos, qui in sua præsentia peccārunt, aut Deum blasphemārunt.

An omiserit admonere aliquem de peccato probabiliter sciens, sua admonitione emendandum.

An hospitio excepérat extorres, & homicidas; vel consilio, fauore, aliisve modis illis subuenerit?

An mali aliquid dixerit de proximo, patefaciendo aliquem occultum eius defecum, cum infamia vel damno illius?

An verberauerit iniuriosè personam Ecclesiasticam, vel religiosam, vt sit excommunicatus?

Circa sextum & nonum præceptum.

Non fornicaberis, & non concupisces uxorem proximi tui.

An habuerit cogitationes in honestas & immundas, in iisq; hæserit, & voluntatiè fuerit oblectatus?

An animo deliberato desiderauerit pecare cum aliqua, vel aliquo: quod peccatū eiusdem speciei est, cuius est opus ipsum.

An animo libidinoso aspexeit fœminas, vel adolescentes?

An

An usus sit verbis lasciis, & in honestis cum intentione peccandi, vel prouocandi alios ad peccatum, & an libenter & cum voluptate audierit huiusmodi colloquia.

An actu peccauerit cum foemina, idque cum virgine, vel coniugata: an cum consanguineis vel affinibus.

An commiserit peccatum contra naturam cum aliqua persona.

An peccauerit cum personis Deo consecratis, vel per ordinem vel per votum, aut an qui peccat habuerit ordines sacros, vel votum castitatis?

An in honeste attigerit bestias, vel aliud peccatum cum iis commiserit.

An in seipsum peccauerit peccato molitiae, & num eo tempore cogitarit de aliqua persona cum intentione peccandi cum illa, nam tali casu sunt duo peccata mortalia.

An impudicè attigerit foeminas vel adolescentes, aut per miserit se tangi ab aliis. Et de amplexibus, osculis impudicis..

An animo peccandi miserit nuncias, literas vel munera, aut mediator fuerit in inducendis aliis ad peccandum, vel de malis consiliis, auxiliis.

An adierit, vel transierit locum aliquem cum mala intentione aspiciendi foeminas, & se oblectandi, & de periculis peccandi, quibus se exposuit, & de occasionibus

bus peccandi, quas non evitauit.

An pollutus fuerit in somno, vel vigilia, an causam aliquam pollutioni dederit, vel posteā in ea voluntariam senserit delectationem.

An amore carnali affectus fuerit ad aliquam personam: sequendo eā animo peccandi, & quanto tempore in eo perseverauerit, & num propter ipsum persona illa notata fuerit de aliqua infamia, deque variis actibus, & peccatis, quę accidunt iis, qui tali modo se amant.

Qui sunt coniugati se examinabunt in particulari, an mente, cogitando de aliis mulieribus, vel intentione, non habendo profine prolem, sed delectationem carnalem, vel etiam actibus, aliisq; modis extraordinariis aliquod peccatum cōmiserint contra ysum, & finem matrimonij.

An legerit libros vel historias impudicas & in honestas, cum voluptate carnali, vel cum periculo habendi illam?

Circa septimum & decimum
præceptum.

*Non furtum facies. Non concupisces
rem proximi tui.*

AN rem alienam sustulerit per fraudem, vel rapinam, explicando quantitatem

titatem furti, & in specie, an sustulerit rem sacram, vel de loco sacro?

An rem alienam retineat, sine voluntate Demini, & non restituat statim cum possit.

An, cum non sit soluendo suis creditoribus, hi inde damnum aliquod passi sint?

An inuenta re aliqua, eam abstulerit animo retinendi pro se? Idem censendum est de rebus quae ad manus eius venerunt, si eas non restituat suis dominis, sciendo esse alienas.

An emendo, vel vendendo fraudem fecerit, aut in mercatura, aut in pretio, aut in pondere & mensura?

An emerit ab iis, qui potestatē vendendi non habent, ut a seruis & filiis familiās.

An emerit res, quas sciebat vel dubitabat esse furto sublatas, & sciēdo, aliquid de huiusmodi rebus consumpserit?

An habuerit voluntatem determinatam accipiendi, si posset, vel retinendi rem alienam, vel etiam, an habuerit animum deliberatum acquirendi, & congerēdi opes, ut dicatur, per fas & nefas.

An commiserit aliquam usuram, vel fecerit aliquem contractum usurarium, vel societatem iniustam in mercatura.

An accepta solutione vel salario ad gerendum officium, vel opus peragendum, non bene & fideliter illud gesserit?

An ministros suos vel operarios frau-
dauerit

dauerit mercede sua, aut cum damno ipsorum distulerit solutionem?

An litem mouerit contra iniustiam, vel in lite iusta usus sit fraude aliqua, & deceptione ad vincendum?

An ludis vetitis usus sit, an per fraudem in ludo aliquid lucratus sit; vel luserit cum iis, qui non possunt res suas alienare, ut cum filiis familiâs, &c.

An defraudauerit gabellas iustas?

An simoniam aliquam commiserit quocunque modo?

An Ecclesiam priuauerit decimis, & aliis, quae ei debebat.

An per media illicita, vel malas informationes obtinuerit rem aliquam, quae nullo iure ei obueniebat, vel an alios impediuerit iniuste, quominus bonum aliquod lucrum consequerentur?

An auxilium vel consilium dederit, vel alio quocunque modo participauerit cum rapportibus rei alienae, vel cum posset & deberet, non manifestauit, nec impedituit latrocinium?

Circa octauum præceptum.

Non loqueris falsum testimonium.

An falsum testimonium dederit in iudicio vel extra, vel alios ad illud induxit?

.. An

An mentitus sit cum præiudicio, & damno notabili proximi?

An famæ alicuius detraxerit, vel falsò imponendo aliquod crimen, vel nimium aliorum vitia exaggerando?

An in re graui murmurauerit de vita aliorum, maximè hominum honoratiorum, vt sunt Prælati, religiosi, & honestæ fœminæ?

An aures facile præbuerit detrahentibus, & murmurantibus de proximo?

An manifestarit alicui peccatum aliorum occultum & graue, vnde secula est infamia?

An secretum sibi commissum reuelauerit, vel an reuelauerit, quod in secreto vidi vel audiuit?

An aliorū litteras aperuerit malo fine?

An temerarium aliquod iudicium habuerit de factis vel dictis proximi, interpretando in deteriorem partem, quod poterat accipi in bonam, & condemnando eum in corde suo de peccato mortali?

An animo obligandi se, aliquid alteri promiserit, & posteà sine causa legitima promissione, nō seruauerit, quod est peccatum mortale, quando res quæ promittitur, est alicuius momenti, aut propter defectum promissionis, consequitur aliquod damnum proximi?

De

De peccato Superbiae.

An iudicauerit se bona quæ habet, corporis, animi, & fortunæ, non habere à Deo, sed à se, & sua industria; aut si quidem iudicat se habere à Deo, sed tamen præsumit se proprijs meritis, sine diuina gratia accepisse, non dando per omniagloriæ Deo?

An vanè existimauerit se habere virtutem, quam non habet, vel se esse qui nō est, vel plus esse quām est, contemnendo alios tanquām sibi inferiores?

An gloriatus sit in re aliqua, quæ sū peccatum mortale, vel quòd se vindicauerit, vel aliud peccatum patrārit?

An, vt magnifieret, iactauerit se de aliquo bono, vel de aliquo malo à se perpetrato, idque (sive verū sit sive falsum) cum iniuria Dei vel proximi?

An fuerit ambitiosus, inordinatè desiderando honores, & dignitates, & idcirco quædam fecerit quæ non debebat.

An, ne parui fieret ab alijs, fecerit aliquid quod non debebat, cum scādalo proximi, aut omiserit facere quod debebat, vt, corrigere vel reprehendere alios, conuersari cum bonis, confiteri, aliaque opera Christiana exercere?

An pertinaciter veritatem impugnauerit,

uerit, vel ne se humiliaret, vel videretur vis-
cus, manserit obstinatus in defendendis
contra conscientiam erroribus manife-
stis?

An per arrogantiam alios contempse-
rit, faciendo aliquid in eorum dedecus &
contemptum.

An ex fastu & superbia nimios sum-
ptus fecerit in vestiendis famulis, & in a-
liis vanitatibus suo statui non conuenien-
tibus?

*De alijs peccatis mortalibus nihil hic di-
cetur, eo quod satis de ijs dictum
est in decalogo.*

PRAETER hæc omnia, qui habent a-
liquod officium, gradum, vel exerci-
tum particulare, se examinabunt de de-
fectibus & peccatis, quæ tali statu vel exer-
citio singulatim possunt contingere, se-
cundum obligationem, quam quisque in
iis habet.

Modi quibus homo participat de
peccatis alienis, his versibus
continentur.

Consula, præcipio, consentio, prouoco, laudo,

Non

*Non retego culpam, non punia, non reprobando,
Participo, protegoque; meum in caput ista redun-
dant.*

*Hoc est, An malum dederit consilium,
vel auctor fuerit alteri, vt malum comit-
teret?*

*An præceperit, vel coegerit aliquem
committere aliquod peccatum?*

*An consenserit peccatis aliorum, ea-
que uaprobarit?*

An prouocauerit alios ad peccatum?

*An adulando iis qui male agunt, vel
laudando ipsa opera mala, auctor fuerit alius
peccandi?*

*An, cum posset & deberet, non mani-
festarit aliorum peccata iis, quorum offi-
cium erat ea corrigerere?*

*An puniendo, vel remouendo occa-
sionem, vt debebat, non impediuerit ali-
quod peccatum?*

*An omiserit reprehendere, vel ad-
monere peccantes, cum deberet & posset
facere?*

*An fuerit socius, vel quocunque mo-
do particeps peccati aliorum?*

*An hospitio receperit, vel defenderit
homines male agentes.*

PARS